

GALATIANS

Paul-hu Galatia aribövi jejëmade jöhoje.

¹ O asë'e Galatia ekaresiaho Paul naro jemesi örire jajive. Na apostle jeve. Èhesi bëhoho bogo ma-aehu hesi uehorovoromo uevamu apostle muoho bae'i bogo God-ro ae uavamu ë ahuro rueromo uevamu apostle muoho bae'irögoro a'i Iesu Keriso'o God Vavuohu'o jaburo uevamu apostle muoho baejodeje. Iesu Keriso'o God Vavuehu Iesu ajamamu ri'öjade ë ahu'o ëho jaburo niö'iro uevamu muoho baej'ëro ëhu'ëro na apostle jeve. Èhuni naehu majëhi'ië'aje jöho avo'avoho here.

² Röhu na'o gemuore arijarue Christian aganoho aho'obëhe na'o gemuore havoromo jemë jejëmijö ekaresiae aho'obëhe Galatia sa'are dinö'e dinö'e jëvajokho.

³ Na nege God nosi Vavuohu'o Bada Iesu Keriso'o huë baeromo ajëmijego maro raromo'irarijego.

⁴ Kerisoro God nosi Vavu hesi jöho ejahoromo nosi sisëni guomorovadeje ëhuro avevejö'e jiaje mu sisë hesi darugore javuajokho baeniahijego maro javuoröhego.

⁵ Èhuni God-are ihoho noro mabëhe uabe va'onörovo'ejo. Iae mae.

God-are jö mae ma-gemu jio'i gö gö bogojiaje jöhoje.

6 Röhu jemë diehi diehi sisë'i ë'arujoho na heromo jöe barëjeve. Ëhesi bëhoho God-ro Keriso-are huë mae röjëhiromo ëhuro hesinö rinëgadeje. God-hu ëhi ë'adoho jemë rabëni ma-burëroho hu vuonugo'i jö göho God-are jö maho höromo ejëhoromo baejö.

7 Ëjöho bogo God-are jö maehuje Keriso-are jö maho gemu jio'i gö gö bogojië'ego. Al'i aëro jemesi simanoho sisë vaejëhoromo Keriso-are jö maho huotuhuotovo majëhi'i nimö.

8 Noro urimë'i God-are jö maho majëhijareje. Noehu majëhijare jöho ae rahu vuonugo'i sarerëmiromo jöe gö majëhiromo jemë ëma uëvë'oho: Aveho God-are jö mae hö uëvë'oho God-are i'u börömoho baeruomo!ë'e. Naehu ëhi sareri sareri ë'ë'oho o aneraehu ö'idöre jioromo ruvebiromo ëhi sareri sareri ë'ë'oho o ae rahu ëhi ë'ë'oho no God-are i'u börömoho bae hesi javue.

9 No mami'e jemë'o ariromo ëhi jië'e darugo'e jö majëhijaroho röhu jaruvo na jöe gemuoho majëhi'ejo. Jemëhu baejarije jö maho ae rahu vuonugo'i jemë sarerëmiromo uëvaruoho: Ave jö göho God-are jö mae hö uëvaruoho God-are i'u börömoho bae hesi jioruome.

10 Naehu avevejö'e jajivaje jöho na na ma-aëro mae uehorovevojöro ë'e o na na God-ro mae uehorovevojöro ëhuni jajive. Na na ma-aëro rajehijöro jajive. Naehu ë'odëhi na ma-aëro rajehijöro jöho majëhi'ibejo ëhuro na bogo Keriso-are mu ajamijaje aho jevo'ibejo.

Paul-hu a majëhijaje jö maho ë jöho bogo aroho bae'i Iesuarö baejade jöhoje.

11 Rõhu nasi ö mueno'e na nege jemëro ave jõho avo'avoho he'irarijego. Keriso-are jö ma naehu majëhijamu hejarijoho bogo ma-aehu jabesi ma-uehorovoromo na majehare jõhoje.

12 Bogo aehu aevoromo jõho majehiromo bëhoho huruoho majehi'irõgoro a'i Iesu Kerisoro huro jõho majehijamu baejodeje.

13 Iesu Kerisoro majehi'i bogo Keriso-are ariböviehu majehijamu hejodeje. Jemë'o uehorovore. Naehu bogo Christian vaejë'e Jew rajo a mami mu vaeromo God rajahinövode majare evare naehu diehi diehi hi juvonövode jõho mami'e hejarijeje. Evare majare naro biririvoromo God-are ekaresiae aho'obëhe sisë vaejëvobe mu'u'amo'i ë'o gabe rovodeje. Ëhuni Keriso-are jõho bogo jabesi öriroho hejodeje.

14 A'i vadune gemuore jioruomade ë aribövioho nasi Jew raje gemuoho aho'o naro iosirëmiromo Jew rajo nosi hijo miono'o jabesi jõgoroho ni-moromo nosi Jew rajo muoho bae avohodeje.

15 Ëhi jië'e ae jevadoho rõhu urimo mamõ na bogo rahevë'e ma-dëre jevamu evare God-ro hesi jevojõro nijio'iraejevë'ëro ijonõ huë baejevoromo hesinõ rinegadeje.

16 Rinegoromo huhu nimadëhi hesi Harihoho rõjehijadeje naro garomo Jew rajo nosi sa'aroho bogo a'i sa'a ioro'ioro rajo jemesirire Keriso-are jö maho majëhibe juvonövo'irodego. Rõhu God-ro hesi Harihu rõjehijadevaroho evaroho na bogo ë amoroho hiromo a jö'oroho baeromo

17 bogo Jerusalem amo börömoroho
ajiomoromo urimo riravare apostle

ömo'ömohu'oho jöho atoromo jö maho ë bae'irögoro a'i na ma-burëro öre gö va'oromo Arabia sa'are hijodeje. Hijë'ëro Damascus amore vuonorö'öromo rovodeje.

¹⁸ Amo röhu God-hu na hesi Harihu röjehjadoho vadune aho'obëhe niö'i gemu barëjamu evare na Peter'o jöe jörovo'i Jerusalem amore ajiomodeje. Röhu majae ma-bisemu hurae niö'i rabu'e ëhi hu'o hiromo va'odeje.

¹⁹ Peter iae naro garomo röhu Bada Iesuare öho James hu'o gavodeje. Röhu apostle ioro'ioroho bogo gëvë'e ma-va'odeje.

²⁰ Naehu jemesi örire jajivaje jöho God-hu geva-joho na bogo sarerëmije.

²¹ Apostle ioro'ioroho bogo gëvë'e ma-va'odeje. Jerusalem amoho Judea sa'aho nugo'i va'odoho va'o Syria sa'are Cilicia sa'are hibe juvodeje.

²² Röhu Keriso-are ekaresiae gö gö Judea sa'are raromaruoho ëho jabu nasi nu ano'oho bogo gavareje.

²³ Nasi nu ano'oho bogo ga'i ma-hejareje aëro uvavamu: Urimoho nöröro Christian aribövi nosi örire sisë'i vaejavuobe juvade höjo. Sisë'i vaejavuobe juvoromo Keriso mae uehorovarue mu mu'u'i ë'o gabe juvadoho röhu avevejö'oho Keriso mae uehorovo'iröhe jöho nöröro majëhibe juvaje höjo.

²⁴ Ëhi uvamu hejë'ëro jië'ëro nasi jöëni God mabëhe uavareje.

2

Paul-hu a majëhijaje jöho Jerusalem ekaresia

a masijohuro heromo uvareje: Ĕho jö mae höjo. Ĕhesi jöhoje.

¹ Ĕhi'oromo vadune aho'obēhe 14 barējamu gagorovo naro Barnabas'lo gemu mae Jerusalem amo bōrōmore vuonorō'ö ajiomodeje. Röhu Titus hu'lo hu'irae baeromo ajiomodeje.

² Ajiomode hesi bēhoho God-ro uevē'ego ajiomodeje. Ajiomoromo ekaresia a masijoho jaburemu na'lo nosi hahagu gagovorovoromo jöho atareje. Atoromo naehu sa'a ioro'ioro rajo diehi jiē'e jö majēhibe juvode jöho naro huruoho majēhijodeje ē ekaresia a masijohuro avoho heruomorōhego rabēni naehu mami'e vaebe rovode muoho jabumēro ahego bejöēni. Iae ēhuni avoho majēhijodeje.

³ Röhu nasi muoho bogo ahehareje. Bogo ahehoromo uevareje: Sa'a gö rajoho Jew rajo jōgoroho rōjēhi'ibejanējo. O na'lo rovade aho Titus bogo Jew rajehu jio'i sa'a gö raje a jiajoho röhu jabumē bogo uōvuareje: Titus baeromo Jew rajo muoho vaeromo sinoho tariojahego hu God-are nunire mae nami'irajo. Ĕa masijoho bogo ēhi jiē'e jöho uō'i a'i

⁴ hesi ae göēro nimareje Jew rajehu ē'aruēhi ēhi ē'oromo Titus-are sinoho tariojahojōro. Röhu jabumē ma-dōēremu Christian aribōvie jēvē'ēro ē'areje. Ma-dōēremu Christian aribōvie jioromo sisē'i uehorovoromo saginiēri rueromo nosi gemuore gagovareje ga'i no Iesu Keriso-are ae gemuohuro javuē'ēro no diehi jiē'e sasohē'e muoho baejē'e javuego. Ĕhesi bēhoho jaburo nimareje Jew rajo nosi i'u'e muoho noro röhu

maho vaemu vaeröhego. Ëhuni nimareje Titus-are sinoho tarijahojöro.

⁵ Ëhi nëgamu röhu jabesi jöho no bogo mae bogo ejëhareje ëhuro noro Keriso-are jö maho avo'avoho muebejego jemëro ë jöhemu he'irarijego.

⁶ Röhu ekaresiaehu uvoruomaje a masije hö uvoruomaje aribövioho jabumë a masijoho o ininoho naro uehorovoromo uvajeje: Iae hesi höjo. Ëhesi bëhoho God-ro gövuajeje a masijoho o ininoho bogo göho göho javuo'i ma-gemuoho javuego. Röhu ë ekaresia a masijohuro naehu majëhibe juvaje jöho heromo röhu jö gö'oho bogo döroho bojemijareje ëhu'o majëhijöro.

⁷ A'iro jabumëro iae mae garomo uvareje: God-hu Peter mu bojämijadëhi ëhi nörö muoho bojamijade höjo noro Keriso-are jö maho baeromo Peter-ro Jew rajo örire majëhibe juvo'i naro sa'a ioro'ioro rajo örire ëhi majëhibe juvo'irodego.

⁸ Ëhesi bëhoho God-ro Peter darugoho bojämijadeje huro apostle muoho baeromo Jew rajoho ajëmi'iröhego. God-hu Peter darugo bojämijadëhi na'o ëhi bojämijadeje naro apostle muoho baeromo sa'a ioro'ioro rajoho ajëmi'irodego.

⁹ Ëhuni ekaresiaehu uvoruomaje masije hö uvoruomaje aribövioho James Peter John ëho jaburo garomo uvareje: God-ro huë baeromo nörö muoho bojamade höromo na'o Barnabas'o öve ma'enaguoromo uövuareje: Jemë'o no'o uehore gemuoho javuajëjo. Noro Jew rajo nosi sa'are jöho majëhibe jijiho'i jemëro sa'a ioro'ioro rajo jabesi sa'aro va'o jöho majëhibe

jirehonövorëjo.

¹⁰ Sa'a ioro'ioro rajo jabesi sa'aro va'o majëhibe jirehorëjo röhu nosi aribövi inömo bogojëvajoho ëho uehorovëvonövorëjo. Ekaresia a masijohuro ëhi uövuareje. Röhu ëhi jië'e huë baejë'e muoho iae naro vae'i nimobe rovë'e jeve.

Antioch amore Peter-hu mu sisë vaejamu Paul-hu jögoru bojamade jöhoje.

¹¹ Röhu Peter Antioch amore rovamu naro hesi nuniro hu jö aho'ahamijodeje hu mu sisë vaejë'ego.

¹² Naehu ëhi uavode hesi bëhoho urimoho Peter-hu aevoromo Antioch rovadevare evare uvadeje: Jew rajo mu vaeromo sino tarivarue Christian aribövioho no'o Jew rajo mu bogo vaeromo sino bogo tarivarue Christian aribövioho jabu'o gemuoho javuajë uvoromo sa'a ioro'ioro rajo Christian ö mueno'ohu'o gemuoro hiromo ioho inövadeje. Gemuore hiromo i ibe rovadoho gavade Jew rajohuro James-arire jioromo ro Antioch raromamu gëgorovo uvadeje: Ësino tarivojöro nimarue ariböviehu gevë'oho na Jew rajo mu bogo vaejarue ariböviohu'o gemuore hijamu gevë'oho bijönimoruomo'ajëromo juhuonivoromo sa'a ioro'ioro rajohu'o i ijadoho vuonugo'i rori'o va'o hijadeje.

¹³ Peter-ro juhuonivoromo ëhi jië'e sareri sareri'e muoho vaejamu gagorovo Jew rajo ioro'ioroho jaburo sa'a ioro'ioro rajohu'o gemuore raromoromo i ue'aharoho vuonugo'i jabu'o ëma sarere rori'o raromareje. Rori'o

raromamu gëgorovo Barnabas-ro hu'o ëma sarere va'o rori'o hijadeje.

¹⁴ Jabumëro ëhi'amu gëgorovo Paul naro mae gëromo uvodeje: Jabumë God-are jö maho bogo avo'avoho uehorovoromo ahoriroho va'aruëromo ëhuni ri'öromo Christian ae aho'obëhe jabesi nuniro namiromo Peter-are örire uavodeje: Ja Jew rajo ae javajëjo röhu Jew rajo muoho bogo uehorovo'i sa'a ioro'iorehu raromaruëhi ëhi hibe rovë'e javajëjo. Ëhi jië'oho ja rabëni sa'a ioro'ioro rajoho gorëvanuëjo. Jabu gorëvanuohuni dadibijiohoromo Jew rajo muoho baejörajo.

God-are nunire mae riravo 'iröhe hesi öroho magemu jie. Iesu mae uehorovoromo ëhuro mae riravo'ëjo. Ëhesi jöhoje.

¹⁵ Röhu no Jew rajo mae javue nosi hijo miono'oho Jew raje jiobe rovë'ëro. No bogo God-are jögoru rumo'e sa'a ioro'ioro rajoho javuo'i no Jew raje javue.

¹⁶ Röhu noro garomo uvarueje: Ae rahu rahu God-are nunire mae nami'i nimë'oho hu bogo Jew rajo nosi jögoroho ejego God-ro garomo hesi sisëho u'ovahego hesi nuniroho maho namijaje höjo. Öroho bogo ëhioho höjo. A'i Iesu Keriso mae uehorovego God-ro hesi sisëho u'ovahego hesi nunire mae namijaje höjo. Mae nami'iröhe hesi öroho iae ëhi höjo. Noro ëhi gavë'ëro ëhuni Jew rajo Christian aribövioho no'o Iesu Keriso mae uehorovë'e javue noro hu mae uehorovoromo ëhuro God-are nunire mae riravo'iröhëni. No bijönague mu vaeröhe jögoru e'i ë'o garomo

ëhuro hesi nunire mae riravo'i ë'o ga'iröhoho. Ëhesi bëhoho bogo ae gemu vadu'oho noehu mu vaeröhe jögoroho ejego God-ro göromo nosi sisëho u'ovahuego hesi nuniroho maho riravarueje.

¹⁷ Jew rajo Christian aribövioho no God-are nunire mae riravo'i naguajoho no bogo Jew rajo nosi jögoroho uehorovo'i a'i no nimarueje God-ro no Keriso'o gemu mae ramuego ëhuro God-are nunire mae riravoröhëni. Ëhi nimoromo no'o Jew rajo jögoru rumo'e aribövie sa'a ioro'ioro rajoho va'ëne javuanovajeje. Ëhi jië'oho na no ëma uehorovoromo uvo'ejo: God-hu Jew rajo bojamuade jögoroho Kerisoro ajamuego ahoromo mu sisë vaejarue höjo. Bogo mae bogo ëhioho uvo'ejo.

¹⁸ Naro mami'e uëbe rovodeje: God-are nunire mae riravo'ië'iroho bogo Jew rajo jögoroho ejego ëhuro God-ro nosi sisëho u'ovahuego hesi nuniroho maho riravarue höjo. God-are nunire mae riravo'iröhe öroho bogo ëhioho höjo. Röhu naehu ëhi majëhinövode jöho ahoromo uë'ibejo: Jew rajo jögoroho ejego God-ro göromo nosi sisëho u'ovahuego hesi nunire mae riravarue hö uë'ibejo naro sisë'i majëhiromo ëhuro God-are jögoroho aho'ibejo. Röhu bogo ëhioho majëhi'ejo.

¹⁹ Naro mami'e uehorovoromo uvodeje: Jew rajo jögoru ejë'oho ëhuro na God-are nunire mae nami'ejöromo Jew rajo jögoroho e'i sivoho gajuvo gavode bogo eni jevamu gagorovo uvodeje: Noehu God-are nunire mae riravo'iröhe öroho bogo ëhioho höromo ëhi uehorovodoho vuonugodeje. Na ëhi jië'e uehoroho ioro'iore gemu

vuonugë'e jeve. Aehu vuovoromo ioro'iore gemu va'aruëhi na ëhi ioro'iore gemu ë öroho vuonugë'e jeve ëhuro na i'ovoromo hiromu God-are muohuremu vaebe juvo'irodëni. Keriso korosire guomadevare evare na hu'o korosire ano taemevamu guomevanovadeje.

²⁰ Guomevë'ëro ëhu'ëro na bogo nasi darugoroho o nasi uehororoho hi'irögoro a'i Kerisoro nasi dë vövöbajo'ere hiromu darugoho uehoroho bojemego hijajeje. Sa'are hijajoho God-are Harihoho mae uehorovoromo ëhuro ave sa'aroho hijajeje huro na uehorovevoromo nasi jöëni guomorovë'ëro jië'ëro.

²¹ God-hu huë mae baejavuoromo hesi Harihoho suvuoroho bojamuijadeje. Ësuvuoroho na bogo mae bogo juahamiro muovo'ejo: Na bogo Keriso gemu uehorovo'i a'i Jew rajo nosi jögoroho e ga'ejöjo God-ro geromu nasi sisëho u'ovehego hesi nunire mae nami'irodëni. Na bogo ëhioho muovo'ejo. Noro Jew rajo jögoroho ejego God-ro göromu nosi sisëho u'ovahuego hesi nunire mae riravo'ibejo Keriso nosi sisënioho ma-imo guomë'e jio'ibejo. Röhu bogo ëhiohoje. Ëhuni Keriso-are suvuoroho bogo juahovoromo Jew rajo jögoroho röhu maho uehorovo'ejo.

3

God-hu nosi aru'aho ajamuaje hesi bëhoho bogo noehu mu vaeröhe jögoru ejahego God-hu göromu ajamui'i a'i noehu hu mae uehorovego ajamuijaje jöhoje.

¹ Vaevë'e Galatia sa'a rajohumë sareri simano rumo'e aribövie jëve. Diehi'amu simanoho sisërëjähë'ëro sisë'ioho uehorovarujeje. Nadi ëhioho uehorovo'ibejarije. Ëhesi bëhoho Iesu Kerisohu korosire guomade jöho naro ma-sama'e majëhijamu jemë ae aho'obëhe hejarijeje. Ëhi hejarijoho röhu diehi'oromo sisë'ioho uehorovarujeje.

² Ave jöhuremu majehirego na he'iro. God-are Aru'aho baejarije hesi öroho diehi jiadeje. Na jemë Jew rajo jögoroho eromo ëhuro Aru'ahoho mana baejarijeje. O na jemë Keriso-are jöho heromo mae uehorovoromo Aru'ahoho baejarijeje. Iae mae uehorovoromo Aru'ahoho baejarijeje.

³ Röhu jemë diehi'oromo sisë'ioho uehorovarujeje. Aevoromo Keriso-are örire jijiharijevare evare God-are Aru'aho hesi darugoho baeromo jijihonövarijeje. Ëhi jië'oho diehi'oromo öri vituoho jemesi darugohuremu jijiho'i nëge.

⁴ Asë'e jemë Keriso-are mu öri bae avohobe rovarijoho na ë muoho ëma sisërë'ë'e. Bogo.

⁵ Iae God-ro hesi Aru'ahoho ma-mabëhe bojëmiromu darugo'e mu masijoho jemesirire vae'amajeje. Rabëni ëhi jië'e darugoho bojëmijajeje. Na jemë Jew rajo jögoroho ejë'ego ëhuni ë hesi manaho darugoho bojëmijajeje. Bogo. A'i jemëro Keriso-are jöho heromo mae uehorovë'ego ëhuni ë'ajeje.

⁶ Röhu Jew rajo nosi bëhoho Abraham ëhi gemuoho jiadeje. Hu'o God mae uehorovoromo ëhuro huë maho baejadeje. Ëhesi jöho God-are

surire jajivoromo uvë'eje: Abraham-ro God mae uehorovamu huro ëho garomo uvade hõjo: Ëhuro iae hu nasi nunire mae namijajëjo.

7 Ëhuni jemë ga'a'aruje Abraham-are ujo ömo'ömo maho ëho God mae uehorovarue aribövie jio'amo'iramu.

8 Iae God-ro uvadeje: Ijonö bogo Jew rajoho gemu a'i sa'a ioro'ioro rajohu'o nasi örire mae uehorovevë'ohuro ëhuro naro jabesi sisëho u'ovëho'iramu nasi nunire mae riravoruomo'ajë uvoromo ë jö mabëhoho Abraham-are örire majahijadeje. Huhu majahijade jöho God-are surire jajivoromo uvë'eje: God naro ja ajami'iramu ëhuro sa'ae dinö'e dinö'e aho'obëhe nasi huë maho baebe va'oruomo'ajëjo.

9 Ëhesi bëhoho Abraham-ro God mae uehorovamu God-ro hesi örire ma-mabëhe ajamijë'ëro ëhuni ae rahu God mae uehorovë'oho God-hu Abraham ajamijadëhi ëhi ma-mabëhe ajamuijajeje.

10 O ae rahu uvë'oho: No God-hu bojamuade Jew rajo jögoru ejaho'i ë'ë'oho ëhuro hesi nunire mae riravo'ëjarë uvë'oho ëhi jië'e aribövioho God-ro i'ue bojëmego bae hesi jëve ë jöho bogo e barëjë'ego. God-are surire jöho ëhi uvë'eje: Mu vaeröhe jögoru surire jajivo'amadoho ae rahu ë jögoru bogo e barëjë'oho God-are i'uoho bae hesi jëvqjëjo.

11 Aehu hesi darugehu Jew rajo jögoru e'i ë'ë'ohuro bogo ëhuro God-are nuniroho maho riravarueje. Ëjöho iae ma-va'orahoroje. Ëhesi bëhoho God-are surire jöho ëhi uvë'eje: Ae

rahu God mae uehorovoromo ehuro hesi nunire mae riravè'oho è ariböviohuremu maroho raro-moruomo'ajëjo.

¹² Aehu hesi biriri baeromo Jew rajo jögoru e'iröhoho èho mue gö jio'i mae uehorovoromo uvè'oho: Hesi God-ro ajamui'ajë uvè'oho èho göje. God-are surire jöho èhi uvè'eje: Ae rahu Moses-are jögoru e barëjè'ohuro ehuro maro raromoruomo'ajëjo. Èho bogo God mae uehorovego God-hu mae ajamui'ajë uvo'iröhe jöho jio'i nosi birivoromo mu vae'iröhe jöhoje.

¹³ Röhu noro è jögoroho ahè'ëro ehul'ëro i'u börömoho mana bae hesi javue. Èi'u börömo bae'iröhoho Kerisoro no'o röromo è i'uoho baeromo ehuro noehu bae'ibejarohe tugohahuadeje. Èhesi jöho God-are surire jajivoromo uvè'eje: A ijo döre iromè'oho è hesi bëhoho è aho God-are i'u börömoho baejè'ëro jiè'ëro ehuni ijorohe iromaje höjo. Èhi jajivè'eje. Röhu Kerisoro ijo döre èhi iromoromo ehuro nosi jöeni i'u börömoho God-aro baeromo ehuro noehu bae'ibejare i'uoho tugohahuadeje.

¹⁴ Kerisohu nosi i'u èhi tugohahuade hesi bëhoho iae naro majëhi'iè'e. Urimè'i God-ro Abraham mae uavadeje: U'emu naro jemë mabëhe ajëmi'iramu maro raromo'arujëjo. Röhu Iesu Kerisoro noehu bae'ibejare i'uoho tugohahuadeje ehuro God-hu Abraham-më ajëmi'iröhëni uavadëhi sa'a ioro'ioro rajoho jemë èhi ajëmijego maro raromo'irarijego. Noehu hu mae uehorovaruohuro ehuro God-hu hesi Aru'aho bojamui'i uövuadëhi èhi bojamuijego

noro bae'iröhego. Iae ehuni Kerisoro noehu bae'ibejare i'uoho tugohahuadeje.

Urimo God-hu hesi aribövi ajëmi'iröhe jögoroho Abraham majahiromo ijonö mu vaeröhe jögoroho Israel rajo bojëmijade ë jögoru niö'i jabesi jöhoje.

¹⁵ Nasi ö mueno'e noehu ataruëhi jië'e jöho jövo'irögoro ë'e jemëro ëho uehorovego jö bëhoho juvo bu'ö'iröhego. Ae niö'iehu jö gemuore uehorovoromo mae uarovë'o: Noehu jörovarue jöho iae ëhi jiemu jio'a'ajë uarovë'o ho aho jö göho bogo baro nosi jö gemuoroho havo'ë'ö o aho'ë'ö.

¹⁶ Ëhesi bëhoho God-ro Abraham'o hesi ujohu'o mae uëbe rovadeje: Naro jemë ajëmi'ejöjo. Röhu God-are surire jajivare jöho bogo uvë'eje: Jasi ujoho aho'obëhe ajëmi'ejö uvo'i a'i uvë'eje: Jasi ujoho ajami'ejöjo. Ëhesi bëhoho a uje gemu ajami'iröhëni uavadeje. Ujoho iae Keriso jiadeje.

¹⁷ Ëhesi bëhoho naro majëhi'irögoro ë'e. Urimë'i God-ro Abraham-are örire jögoroho bojamiromo jöho majahi barëromo röhu uavadeje: Na jövode jöho bogo vuonugoli iae na ajëmi'ejöjo. Ëhi uavë'ëro va'o va'o va'o vadune aho'obëhe 430 ëmino'e barëjamu ijonö mu vaenövo'iröhe jögoroho bojëmijadeje. Bojëmamumu röhu bogo ehuro God-hu ajëmi'iröhe jögoru Abraham bojämijadoho tugoho'i a'i God-hu ajëmi'iröhëni mae jövade jöho ëhi jiemu jiobe rovadeje.

¹⁸ Noehu mu vaenövoröhe jögoroho ejahoromo ehuro God-are suvuoroho mana bae'ibejo no uvo'ibejo: God-ro no ajamui'i Abraham mae

uavë'ëro bogo ëhunioho hesi maho bojamui'i a'i huro gavade noro mu mae vaejamu gagorovo iae ëhuni hesi suvuroho mana bojamuade hõjo. Röhu bogo ëhiohoje. God bogo Abraham-are mu maho garomo hesi suvuroho manaho bojami'i a'i God-ro no ajamui'i Abraham uavë'ëro ëhuni hesi suvuroho Abraham bojamadeje.

¹⁹ Noehu mu vaenövoröhe jögoru ejahamu God-hu hesi suvuro bogo mana bojamuijë'ooho hu rabëni mu vaenövoröhe jögoroho bojamuadeje. God-ro ajamui'iröhe jöho urimo bojamuijë'ëro ijonö noehu mu vaenövoröhe jögoroho bojamuijadeje noro garomo uvoröhego: No God-are jögoru aharue aribövie javuajëjo. Noehu mu vaenövoröhe jögoroho bojamuijadeje ma-jahuri hebe uehorovobe va'ojuvo God-hu ajami'iröhëni uavade aho Abraham-are uje gemu Kerisoro rovego evare noehu mu vaenövoröhe jögoroho barë'iröhego. Röhu noehu mu vaeröhe jögoru God-hu bojamui'ie'adevaroho evaroho bogo ahoriroho nosi öriroho bojamui'i a'i ë jöho anerae bojëmamu jabumëro rueromo God'o no'o jiarue ririre namiromo nosi öri avohahuonövade aho Moses bojamamu huro ë jöho baeromo no bojamuijadeje. Ehi'adeje.

²⁰ Röhu ae göehu göehu jö mevë'ooho ae göëro rueromo öroho avohëhego jöho juvo bu'öjajeje. O ae gemuehu jö bojamuijë'ooho a göho bogo rueromo jö bojamui'iröhe öroho avohahuo'e'e. Ehesi bëhoho God-hu no ajamui'iröhe jö Abraham bojamadevaroho huro sivue ë jöho Abraham bojamadeje.

Noehu mu vaeröhe jögoru God-hu bēhoho rabēni bojamuade jōhoje.

²¹ Ajamui'iröhëro God-ro Abraham jöe gö gö majahijë'ëro röhu ijonö noehu mu vaeröhe jögoroho bojamuadeje. Ëhi ë'adohuro na ehuro urimo uavade ajamui'iröhe jögoru öroho ahadeje. Bogo mae bogo. Ëhesi bēhoho mu vaeröhe jögoroho God-ro bojamuego noro ejahoromo ehuro daruge baeromo maro raromo'ibejo noehu mu vaeröhe jögoru ejaruohuro ehuro God-are nunire mae riravo'ibejo.

²² Röhu God-are surire ëhi uvë'eje: Ae aho'obëhe dinö'e dinö'e raromaruoho sisëro ruahö'öjavuë'e hōjo. Ëhi jajivë'eje. Ëhu'ëro jië'ëro mu sisë vuonugo'i God-are suvuro bae'ië'iroho ë hesi öroho ma-gemu jie. Ëöroho Iesu mae uehorovo'iröhohoje. Ae rahu Iesu Keriso mae uehorovë'ohuro ehuro iae God-are suvuro maho baejarueje Keriso mae uehorovarue aribövioho no God-ro ajamui'i uövuë'ëro jië'ëro.

²³ Noehu Keriso mae uehorovë'oho God-ro mamaro ramuajeje. Ëhesi majaho jaruvoje. Röhu urimoho ë maja bogo rovadevare no tövavuë'ëro jië'ëro bogo ruëroho numëroho va'i ma-Jew rajehu mu vaeröhe jögoru hesi ahariremu raromobe rovarajeje. Ëhi'obe rovaroho ijonö Keriso mae uehorovo'iröhe öroho huruorohadeje.

²⁴ Aehu asisö'o söromo avo'avoho muebejövobe va'ego asisö'ehu ma-aharirehu va'aruëhi Jew rajehu mu vaeröhe jögoroho ëhi jiadeje. No Jew rajo jögoru ahariremu asisö'onö'e raromobe rovamu

Kerisoro sa'are rovadeje. Jögoru hesi aharire raromare hesi bëhoho öre röjahuijego noro Keriso mae uehorovoromo ëhuro God-are nunire mae riravo'iröhego.

²⁵ Röhu jaruvoho noehu Keriso mae uehorovo'iröhe majaho rovë'eje. Ëmajaho rovë'ego no bogo ë mu vaeröhe jögoru hesi ahariroho raromarueje.

²⁶ Jemë ae aho'obëhe Keriso mae uehorovoromo Keriso'o gemuore bimuvë'ëro ëhu'ëro jemë God-are aboji harihu'e jëve.

²⁷ Ëhesi bëhoho bapataeto vaejarijohuro ëhuro Keriso'o gemuoro bimuvoromo jemëro Keriso-are muoho niögu i'o va'ëne ëhi jemesi sinore io'amë'e jëve.

²⁸ Ëhuni Jew rajohu'o sa'a ioro'ioro rajohu'o jemë bogo hahagu hahaguoho jëvo'i Keriso'o gemuoro havë'e jëve. A jabesi muemu vaejêho'i arijaruje ahu'o a uno'ohu'o bogo hahagu hahaguoho jëvo'i Keriso'o gemuoro havë'e jëve. A'o magonaho'o bogo hahagu hahaguoho jëvo'i Iesu Keriso'o gemuoro havë'e jëve. Jemë ae aho'obëhe Iesu Keriso'o gemuoro jëve.

²⁹ Keriso-are ariböviëro jëvë'ëro ëhu'ëro jemë Abraham-are uje jëve. Ëhuni mami'e God-ro Abraham'o hesi ujohu'o diehi ajamui'iröhëni Abraham uavadëhi iae jemë ëhi ajëmi'iramu mae jëvo'ë'e.

4

Iesuro sa'are rueromo ajamuijë'ëro ëhu'ëro no bogo ma-muemu vaemu vaejarue aribövioho

va'ëne javuo'i God-are aboji harihu'e javue. Ëhesi jöhoje.

¹ Röhu ave uhu jöhu'o uë'ië'e. Harihoho bise'eje röhu ijonö vavu hesi sionoho bae'ië'ëro ëhu'ëro ë vavuehu muebe'amaje inömoho hesi harihu hesi ihoro jio'ame. Ëhi jie röhu a bise'ego mu vaemu vaejarue ahuni aehu ë'aruëhi harihu hesi örire ëhi ë'arueje.

² Aëro hu jögoroho bojamibe hesi maho sisëho muebejahobe va'arueje hujeji hesi vavuehu uvade majaho rueröhego.

³ No ëhi javuadeje. Urimoho no asisö'o va'ëne javuadeje. Noro uvareje: Aru'ahe gö mue gö masijoho höromo ëma imo ëhemu uehorovoromo muoho vaejëhemu vaejëhonövareje.

⁴ Ëhi'obe rovaroho röhu majae eni jiamu gagorovo God-ro hesi Harihoho nugö'öjamu sa'are rovadeje. Rovamu ma-magonahëro hu rahadeje. Rahamu hu Jew rajo nosi jögoru aharire jiobe rovadeje

⁵ ëhuro Jew rajo jögoru aharire sisë'i raro-maroho ajamuego no mae javuoromo God-are aboji harihu'e javuo'iröhego.

⁶ Jemë hesi aboji harihu'e jëvë'ego God-ro hesi Harihu hesi Aru'ahoho nugö'öjamu nosi dë vövöbajo'ere abo hijë'ëro uvajeje: Apajo.

⁷ Ëhu'ëro jïë'ëro jemë ae gemu gemu bogo mamu vaemu vaejaruje aribövioho jëvo'i a'i God-are aboji harihu'e jëve. Hesi aboji harihu'ëro jëvë'ëro God-ro hesi darugoho bövioho bise'oho jemë i'imëmi'iramu ujuoho'aruje.

Paul-hu Galatia ekaresia jabesi jöëni nurunuru-made jöhoje.

⁸ Röhu urimoho God-are jöho bogo henövarijeje. God-are jö bogo hejarijejvare evare ëma sarerivoromo uvonövarijeje: Aru'ahoho bövioho bise'oho masije höromo ehemu uehorovoromo sisë'i raromonövarijeje.

⁹ O jaruvoho jemë iae God birohë'e jëve ë hesi bëhoho God-ro jemë birohëvë'ëro. Röhu jemë mami'e asisö'o majëhijanovarue jögorohemu ejëhoromo aru'ahe gö gö masije hö uehorovar-ijëhi ëhi asisö'o majëhijanovarue jögoru göho ejëharujeje. Asisö'o majëhijanovarue jögoroho ejëhoromo sarerivoromo uvarujeje: No Jew rajo mu vaeröhe jögoru ejëhë'oho ehuro God-are nunire mae riravo'ëjarëjo. Röhu ejëhë'oho bogo ehuro maho riravo'aruje ë jöho bogo eni jië'ëro.

¹⁰ Ejögoroho ejëhoromo gavarujoho majaro huraro manaeroro vaduniro rovego gagorovo uvarujeje: Ëmajaho maja masijo rue'amaje majaho höjo. Ëmajaho avo'avoho uehorovë'oho God-ro göromo rajahui'ajëjo. Röhu ëhi jië'oho sisë'i uehorovarujeje.

¹¹ Na jemesi jöëni juhuoninegavave naehu jemëni vaebe rovode muoho sisërëjööni.

¹² O asë'e nasi ö mueno'e na jemesi jöëni vavaenego'ego uëve. Naehu majëhi'ië'aje jöho nadi bijönimore. Jemë bogo Jew rajoho jëvë'ëro Jew rajo mu vaeröhe jögoroho bogo uehorovonövarijeje. Na Jew raje jeve röhu Jew rajo mu vaeröhe jögorohemu uehorovodoho vuonugë'ëro jemë va'ëne jeve. Ehuni naehu God-

are nunire mae nami'irodëro Jew rajo jögoru bogo uehorovo'i Keriso gemu mae uehorovajëhi jemë'o ëhi ë'ore. Urimoho jemë na bogo sisë'ioho vaejevonövarijeje.

¹³ Jemë'o uehorovore. Naehu jemë'o aevo'i hiromo Keriso-are jö ma majëhijode hesi bëhoho na guomo guome baegoro jemë'o aevo'i hiromo jöho majëhijodeje.

¹⁴ Nasi guomo guomohuro jemë esi'esiëmanovodeje. Röhu jemë na bogo bijönegoromo nuni juhuoninioho baejarijeje. A'i ma-mabëhe rajehijarijeje. God-are aneraëro o Iesu Kerisoro jemesi örire ö'ego mabëhe rajahi'ibejarijëhi ëhi gemuoho jemëro na rajehijarijeje.

¹⁵ Rajehiromo evare majare nasi jöëni nimoroho avoharijeje. O jaruvoho bogo ëhioho nimoroharujeje. Èhesi bëhoho rabënivo bogo nasi jöënioho nimoroharujeje. O urimoho jemë eni jëvo'ibejo ri'öromo jemesi nuni baje jahoromo bojemi'ibejarije o bövie bise'e bojemi'ibejarije. Ajemiromo ëhi'o'ibejarije. Iae na mae uëve.

¹⁶ Jemë ëhi rajehijarijeje. O jaruvo naehu jemë God-are jö maemu majëhijodoho na jemë ëhuni uvö: Nöröro nue huodaguoromo ë'ajëjo.

¹⁷ O Jew raje sareri jö röjëhijarue aribövioho ëho jaburo jemë sanuëmiromo rajëhijarueje jemëro jabesi ijore ijore jijih'o'irarijego. Röhu sisë'i uehorovoromo ëma döëremu ë'arueje. Èhesi bëhoho jaburo nimö jemëro Paul na uehorovevarujoho vuonugo'i jabumë gemu rajëhi'irarijego.

¹⁸ Röhu jemëro mu maemu uehorovo'irarijego

aehu jemë rajëhijë'oho ëho bogo sisëhuje. Naehu jemë'o hiromo jemë rajëhijë'oho o na jemë'oho bogojevamu ae göehu jemë rajëhijë'oho iae maeje.

¹⁹ O asë'e nasi aboji harihu'ohumë vaevë'e jëve. Magonahehu raho'i hara'uoromo huë vavaene börömo baeromo harihu baegoro evare huë ma baejaruëhi na'o ëhi jeve. Na'o jemesi jöëni huë vavaene bogo bise'oho baeje hujeji Kerisohu uehorovajëhi jemë'o ëhi uehorovo'irarijego.

²⁰ O asë'e avevejö'oho naro jemë'o hi'ibejo na dë mae jevo'ibejo. Jemë'o hiromo naehu uru'ö jö jajivajoho vuonugo'i jöho ma-u'emu majëhi'ibejo. Röhu na jemesi jöëni uehorovajoho bogo eni jevoromo ëhuro nurunuruege.

Magonahe niö'i jabesi ihoho Hagar'o Sarah'o jabesi uhu jöhoje.

²¹ Jemë ae göëro sarerivoromo uvarujeje: Jew rajo mu vaeröhe jögoru noehu biririvoromo ejahë'oho ëhuro God-are nunire mae riravo'ejarëromo ë jögorohemu uehorovarujeje. Jemë ë jögoroho iae uehorovarujeje röhu hesi jöho bogo avoho hejarujeje.

²² Ëjemëhu bogo avoho hejaruje jöho naro majëhi'ië'e. Urimoho Abraham harihe niö'i jëvade höjo. Harihu göho hesi muemu vaejahaje magonaho ihe Hagar-ro rahade höjo. Harihu göho hesi ihoho Isaac hesi ma-hiromo baruohu'o juvaje magonahohuro rahade höjo.

²³ Röhu harihu göho muemu vaejahaje magonahohuro nosi magonahehu ë'aruëhi ëhi'oromo

dë'iraeromo hesi harihoho rahade höjo. A'i harihu göho Isaac God-ro Abraham ajami'i uavadohuro ëhuro vaboro mae dë tiojë'ohuro rahade höjo. Ëhi'are höjo.

²⁴⁻²⁵ Röhu ëho bisemu uhu jöe jianove. Magonahe niö'i jabesi bëhoho iae God-hu hesi aribövi muebejavuo'iröhe jögore niö'i he'iröhoho jëve. Abraham-are muemu vaejaje magonahe Hagar-are bëhoho ëho God-hu Jew rajo mu vaeröhe jögoru bojamamu Moses-hu Arabia sa'are Sinai dahorure hiromo baeromo bojamuadeje. Ëhesi bëhoho Hagar-hu avare muemu vaeromo sisë'i hijadëhi Moses-hu bojamuade jö hesi ijore ijore jijiharue ariböviohuro sarerivoromo uvarueje: Noehu nosi birivoromo ë jö ejahë'ohuro ëhuro God-are nunire mae riravo'ëjarëromo ë muohemu vae'i sivoho gavarueje. Ëhu'ëro Hagar-hu avare muemu vaeromo sisë'i hijadëhi ë ariböviohuro ëhi sisë'i raromarueje. Jaruvo jiaje Jerusalem amo rajohu'o Jew rajo ioro'iorohu'o ëhi jië'e muohuremu vaeromo sisë'i raromarueje.

²⁶ A'i Jerusalem amo göho bogo sa'aroho jio'i ö'idöre jiaje amore jioruomaje ariböviohuro uvarueje: Bogo nosi biriroho baeromo God-are nuniroho maho riravo'i a'i Kerisoro ajamuego God-are nuniroho maho riravarue hö uvoromo bogo muoho sivohoromo sisë'ioho raromo'i mae raromarueje. Röhu ë amo hesi ado sirino'oho Keriso-are aribövie no javue.

²⁷ Ëhesi jöho God-are surire uhu'e uvë'eje: Dë tiojë'e magonahoho jero sine sasohonëjo. Bogo rahoromo vi'ehi baejanue magonahoho jö'e

dadovoromo nimirohonëjo.

Uvonëjo: Baru'o hijaje magonahoho ado sirino'oho ma-jianovo'i

baruehu remo va'ade magonahoho ijönöho ado sirino'e marohë'e mae jevo'ajëjo.

²⁸ Nasi ö mueno'e God-hu Abraham ajami'iröhe jö bojamijadohuro ëhuro hesi vaboro mahuro Isaac rahadeje. God-hu ajami'iröhe jö Abraham bojamijadohuro ëhuro Isaac baejadëhi ëhi God-hu no ajamui'iröhëro Abraham mae uavadohuro ëhuro jemë God-are aboji harihu'e jëve.

²⁹ Röhu göho sa'are magonahehu ë'aruëhi ëhi'oromo hesi ma-rahade harihohuro ri'öromo God-are Aru'ahehu vëmu ajamamu rahade harihe Isaac huë vavaene bojaminövade höjo. Jaruvoho iae ëhi gemuohoje. Sa'are mararomarue ëhi jië'e ariböviohuro ri'öromo God-are Aru'ahehu ajamuijego i'ovoromo raromarue aribövioho huë vavaene bojamuiruomajeje.

³⁰ Röhu huë vavaeni bojamuijarue aribövi jabesi jöho God-are surire ëhi uvë'eje: Muemu vaejaje magonaho hesi harihohuro mae hijaje magonaho hesi harihohu'o gemuoroho bogo namiromo vavu jasi sionoho baeromo bövioho bise'oho bae'a'ajëjo. Ëhuni muemu vaejahaje vëmohu'o harihohu'o babu'öjëvego rori'o va'irarëjo.

³¹ Nasi ö mueno'e Keriso-are aribövioho no bogo avare muemu vaeromo sisë'i hijade magonaho hesi aboji harihu'ehu javuanovo'i a'i vaboro maehu Abraham'o mae hiromo juvaje magonaho hesi aboji harihu'o va'ëne javuanove.

5

Röhu maho bogo sisë'ioho raromo'i biririvoromo mae raromo'iröhe jöhoje.

¹ No bogo Jew rajo mu vaeröhe hesi darugoroho raromo'i mae raromo'iröhego ehuni Kerisoro no maroho ramuadeje. Ehu'e jiaje nadi röhu maho ehi jië'e mu hesi darugoroho va'o raromo'i a'i biririvo riravoromo maro raromore.

² Röhu ave jöhuremu here. Paul naro majëhi'ie'e. Aehu jemë sarerëmiromo uëvaruoho: Jew rajehu ë'aruëhi jemë'o ae uëvego jaburo jemesi sinoho tarivëho'irarëjo ehuro jemë God-are nunire mae riravo'irarije ehi uëvaruoho nadi ejëhore. Ejëhë'oho jemë bogo Keriso gemu mae uehorovo'i Jew rajo jabesi muohu'o uehorovo'aruje ehuro God-are nunire mae riravo'irarijëro. Jemëhu ehi uehorovë'oho Kerisoro diehi ajëmi'ë'e God-are nunire mae riravo'irarijego. Bogo ajëmi'ë'e.

³ Röhu ave jö röhu maho majëhi'ie'ajoho jemesi ehuremu here. Ae rahu Jew rajo jögoru eromo uëvë'oho: Nosi sinoho tarivahuohego no God-are nunire mae riravo'irarë uëvë'oho Jew rajo jögoru vituohu'o aho'obëhe e barë'iröhoho ehi jië'e i'u'e muoho baeruomo'ë'e.

⁴ O jemë ae göëro Jew rajo jögoru hesi ijore ijore jijiharujeje ehuro God-are nunire mae riravo'irarijëro. Ehi ë'arujohuro ehuro Keriso boremi'öjë'e jëve. Keriso boremi'öromo ehuro God-hu huë baeromo jemë ajëmi'iröhe mu öroho tugohë'e jëve.

⁵ A'i no God-are Aru'ahohuro ajamuijè'ëro ëhuro Keriso mae uehorovoromo uvarueje: O mabëhe höjo. U'emu God-are nunire mae riravo'ëjarëromo ëhuni huë mae raromoromo muebejõ ëhi javuorõhego.

⁶ No Iesu Keriso'o gemuore javuë'iroho Jew rajehu ë'aruëhi nosi sino tarivahuë'oho o bogo tarivahuë'oho iae hesije. Keriso mae uehorovoromo a huë baejëvë'oho ëhemu börömohoje.

⁷ Urimoho jemë mu mabëhe vaebe rovarijeje. Röhu God-are jö ma ejahobe rovarijoho raro ahëvamu vuonugarijeje.

⁸ Bogo God-hu dinëmijadeje jemëro Keriso-are jöho vuonugojöro ë hesi bëhoho huro jemë hesinö rinëgajëro jjë'ëro.

⁹ Aëro ave uhu jöho atoromo uvoruomajeje: Dë huaje osoho ma-bisemu jioromo rumorovoromo ioho börömo mae dë huaje höjo. Èhesi bëhoho mu sisëro rumorovoromo börömorijajeje. Sareri jö röjëhijarue aribövioho nadi ejëhore. Jabesi jö sisëhuro jemë rumorovëvo'ë'e.

¹⁰ Èhi jie röhu jemë'o na'o Badare gemuore javuë'ego naro jemesi örire mae uehorovoromo uvajeje: Jemë jö maho bogo vuonugoromo jö göho uehorovo'arujëjo. O jö göho naro uvajeje: Jemesi simano ijumëhaje aho nani a böröme o nani a bise'e höjo. Iae hesi höjo. Röhu ë ahuro God-are i'uoho iae bae'a'ajëjo. Na ëhi uehorove.

¹¹ Nasi ö mueno'e naro urimo ae uënövodeje: Jemë God-are nunire mae riravo'ië'iroho Jew rajo nosi jögoroho eromo jemesi sinoho tarivorëjo. Sino tarivë'oho ëhuro God-are nunire mae

riravo'arujëjo. Ëhi jië'e jö majëhinövodoho vuonugë'e jeve. Röhu aëro sareri'e atoromo uvarueje: Nörö ë jöho bogo vuonugë'e höjo. Röhu ëhi jië'e jöho majëhi'ibejo aho nasi öriroho bogo bijönimoruomo'ibejo. A'i Jew rajo jögoru ejaho'iröhe jöho na bogo majëhijajeje. Ëhuni aëro Kerisohu korosire guomade jö naehu majëhijajoho bijönimoruomajeje.

¹² O jemesi simano huotovëharue aribövioho sareri aribövie jioruome. Jabumë sino tarivo'li nimë'o'ho rabëni sinoho bogo tarivo barë naho nahovoromo ruruhö'öjarueje.

¹³ Nasi ö mueno'e God-hu hesinö rinëgade hesi bëhoho jemëro bogo Jew rajo mu vaeröhe jö hesi darugoroho raromo'i a'i mae raromo'irarijego. Ëhi jie röhu nadi uvore: Ëmu vaeröhe jö hesi darugoroho bogo raromo'i mae raromaruëromo jemesi sinehu nimaje mu sisëho vae'i a'i göëro göho huë baerovoromo muoho ajamirovore.

¹⁴ God-hu Jew rajo bojamuijade jögoru hesi bëhoho ma-gemuje. Jaehu jasi arijo'arije rajahirovanuëhi jasi ae gemuoho ëhi rajahinjëjo.

¹⁵ Röhu jemë mahehu öehu muorovanovoromo hutitimobe jijihë'o'ho gavë'i ëhi jië'o'ho ë'ore. Ëhuro ijumorovo barë'aruje.

Sinohuremu nimoromo vaejarue muohu'o God-are Aru'ahehu nosi dë vövöbajo'o huotovahuego vaejarue muohu'o ë mu niö'i jabesi jöhoje.

¹⁶ A'i ave jöho na uëve. Ua'i ariregö God-are Aru'ahohuro jemesi dë vövöbajo'o'ho huotovëho'iro maro raromo jijihonövo'irarije. Ëhi

ë'l'oho jemesi sinehu nimaje mu sisëho bogo enövo'aruje.

17 Sinehu nimajohuro God-are Aru'ahehu nimajoho nijio'irae'i God-are Aru'ahehu nimajohuro sinehu nimajoho nijio'iraejajeje. Ëmu niö'iohuro ëhi umogihorovajeje. Ëhu'ëro jië'ëro jemë mu rabe vae'i nögë'oho bogo eni jëve.

18 Röhu God-are Aru'aho hesi ijore ijore jji-harujoho ëhuro bogo uvo'a'aruje: Nosi biriroho baeromo mu vaeröhe jögoroho ejahoromo ëhuro God-are nunire mae riravo'ejarëromo ë jögoroho bogo uehorovo'anue.

19 Röhu sinehu nimaje mu sisëho diehi jio'amajoho iae va'orahoro jie. Ëhi jië'e mu vaejë'iroho öero jijihanovarueje. Va'inumie muoho vaejarueje. Biriri'övoromo bövie bise'e ëma ë'arueje.

20 Aehu avohare inömo sisëho masije höromo uvene aho röjahijarueje. Iro oso'e vaejarueje. Nue huodamirovarueje. Muorovarueje. Ae gö jabesi mu mahuni dë vörönimarueje. Vörö'iraejarueje. Ae gö iosirami'iröhohuremu uehorovarueje. Bogo agane gemuoho vaerovo'i adovorovoromo uehore gö gö baejarueje.

21 Ae gö jabesi böviëni bise'ëni ganiganimarueje. Jove iromo simane huotorovarueje. Jove iromo simane sisërëromo bövie bise'e ë'arueje. Ëhi jië'e mue gö gö ë'arueje. Naehu uëvodëhi röhu maho uë'ejo: Ëhi jië'e mu vaejë'oho God-hu muebejaje öri ari'eroho bogo va'oromo maroho raromoruomo'ajëjo. Sinehu nimaje mu sisë hesi bëhoho ëhije.

22 A'i God-are Aru'ahehu dë vövöbajo'o ri'öjähë'ohuro ehuro ae gö uehorovëvarueje. Nimoroharueje. Huë mae raromarueje. Ma-taemorovoromo sisëho uehorovoromo vuonugarueje. Huë baeromo ajëmijarueje. Mu mae vaejarueje. Biririvarueje.

23 Bogo döroho bamorovo'i ma-avoho raromarueje. Taemo raromarueje. Ehi jië'e muoho mu vaeröhe jögorohuro bogo ahajeje.

24 Ae rahu Iesu Keriso-are aribövi javuë'oho Kerisohu korosire ijumorovadëhi ehi nosi uehoro sisëho o nosi sinehu bövi bise'o nimajoho eho no ioro'ioremu ijumë'e javue.

25 God-are Aru'ahohuro gemuëro darugoho bojamuij'ëro ehuh'ëro maro raromarueje. Ehuni hesi Aru'ahehu diehi jië'e mu nimë'oho ehuremu vaebe jijihonövo'ejo.

26 No bogo nosi sivuoho uehorovoromo döroho bamorovoromo bogo ri'öromo göëro gö hesi dëho iahoromo jö göho göho ato'ejo. O ae gö hesi mu maho garomo bogo dëho vörönimo'ejo.

6

Ae göehu gö ajamirovoromo i'u'e mu nigemahorovo'iröhe jöhoje.

1 Nasi ö mueno'e ga'irarije ae gemu mu sisë vaejamu gavë'oho God-are Aru'aho eja-haruje aribövioho jemëro ehi jië'e aho ma-u'emu ajamirego hu mu sisëho vuonugo'i röhu maho avo'avoho juvo'irovo. Röhu jemesi arijo'arije avoho garorovoromo ajamire. Sisëhuro jemesi dë

vövöbajo'ere bijëhego jemë'o ëhi jië'e mu sisëho vaejogo rireromëvojöëni uëve.

² Uehoro sisë huë vavaene rabe rovë'o'oho ajamirovoromo nigemahorovore. Ëhi ë'ë'o'oho Kerisohu bojamuade jögoroho ejaho'aruje.

³ O ae gö jabesi sivue uehorovoromo uvë'o'oho: No a masijëro javuë'ëro aho bogo ajëmi'ejare uvë'o'oho ëma sareramirovarueje.

⁴ Ae gemu gemu jemesi muoho sivu sivue mevorovoromo gare mae o sisë vaejë'e jëvego. Mae vaejë'e jëvamu gavë'o'oho jemesi muohuremu garomo nimorohë'i jijiho'aruje. Bogo ae gö jabesi muohu'o jemesirohu'o gemuoroho havoromo garomo uvo'a'aruje: Nosi muohuro jabesiroho iosiramijajëromo nimoronimorohë'i jijiho'aruje.

⁵ Ëhesi bëhoho ae gemu gemu mu diehi diehi vaejaroho ë hesi manaho ëhi baeruomo'ë'e God-ro ëhi bamë'ëro.

⁶ Aehu Keriso-are jö bëhi röjëhijamu jemëhu hebe valë'o'oho bövie bise'e mana ajëmire. Ëhi jië'o'oho iae maeje.

⁷ Nadi sareramirovore. A vadu'o'oho God bogo sarerami hesi jëve. Diehi jië'e ijo bajo öjë'o'oho iae ëhi jië'e nu ano'e gemuoho ri'amo'ïramu gagovo'amo'anue.

⁸ Ëuhu jö hesi bëhoho ëhi jie. Ja ae rahu sinehu nimajohemu ömë'o'oho ëhuro ijönö sisë mana baeromo guomo'a'anue. A'i Aru'aho hesi mu vaejë'o'oho ëhuro ijönö ma-ioro'io'oremu maro hi'a'anue.

⁹ Ëhuni mu ma vaejaruoho bogo u'uvo'ejo. Bogo u'uvoromo dë vövöbajo'o sisërërovoromo

mu vuonugë'o'oho ëho majaho rue'iramu evare mana mabëhe gagovo'ejo.

¹⁰ Èhu'ëro jië'ëro maja baejaruire ae aho'obëhe ajëmi'ejo röhu nosi Christian aganoho avo'avoho ajëminövo'ejo.

Ave surire jajivade ijo tugoho'i jöhoje.

¹¹ Nasi övehu masijo jajivo'amajoho gare.

¹² Ma-sino hesi muohuni nimoronimorohë'i jijih'o'i nëgaje ariböviohuro biririvoromo jemesi örire uëruomajeje: Jew rajo noehu sino tari-varuëhi ëhi jemë'o jemesi sinoho tarivorëjo ëhuro God-are aribövie jëvo'iröhe. Rabëni ëhioho uëruomajeje. Jabumë uehorovoromo uvarueje: Kerisohu korosire guomade jö noehu mae uehorovaruhuni ëhuni nosi sa'ae gemuoho Jew rajëro huë vavaene bojamuiruomo'ajëjo. Röhu noehu sa'a ioro'ioro rajo uëvë'o'oho: Jemë'o Jew rajo nosi muoho vaeromo sine tarivorë uëvë'o'oho ëhuro nosi sa'a rajohuro huë vavaenoho bogo bojamui'ajëjo. Huë vavaenoho bogo bojamui'ajëromo ëhuni sa'a ioro'ioro jemesi örire uëvarueje: Jemesi sinoho tarivorego God-are aribövie jëvo'irajo.

¹³ Röhu Jew rajo mu vaeromo sino tarivoruomaje ariböviohuro Jew rajo jögoroho bogo avoho ejëhoruomajeje. Röhu jabumë nimö jemëro sinoho tarivego jaburo nimorohë'i uvoruomo'i: Mabëhëjo. Noro ë aribövioho dinëmijamu Jew rajo nosi muoho baejë'e höjo.

¹⁴ Röhu Paul naro nosi Bada Iesu Kerisohu korosire guomade jöho ëhemu uehorovoromo nimorohë'i juvo'ejo. Mu ioro'iorohunioho bogo.

Rabëni Iesu Kerisohu korosire guomade jöho na ëhuremu uehorovajeje. Ëhuremu uehorovoromo naro uvajeje: Ave sa'a hesi mu sisëho korosiro ano taemë'e höjo. O sa'arohemu uehorovarue ariböviohuro uvoruomajeje: Nörö korosiro ano taemë'e höjo.

¹⁵ Noehu Jew rajo mu vaeromo sino tarivë'oho o bogo vaeromo sino bogo tarivë'oho ëho iae hesije. A'i God-hu nosi dë vövöbajo'o i'ovahuë'oho ëhemu börömohoje.

¹⁶ Ae rahu naehu uvodëhi ëhi uvoromo ijore ijore jijihë'oho God-ro vavaenimoromo ajëmi'iramu maro raromo'aruje. O God-are aribövi ioro'iorohu'o aho'obëhe ajëmi'iramu mae raromo'ë'ö. Na nege God-ro ëhi ajëmijöro.

¹⁷ Röhu naehu Iesuare mu vaejamu aehu anegare batatoho sino haho'ere jevo'ame. Ëhuro ae aho'o garuomajeje na hesi muemu vaejaje ae jevego. Ëhuni aho nadi ijoho uehoro börömoho bojemirëjo.

¹⁸ Röhu nasi ö mueno'e nosi Bada Iesu Kerisoro jemesi aru'ahohu'o jioromo huë baeromo ajëminövo'ë'e. Ahia mino'e.

God-are Jögoru I'oho
The New Testament in the Omie language of Papua
New Guinea
Nupela Testamen long tokples Omie long Niugini

copyright © 1991 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Ömie (Omie)

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures. Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2012-10-23

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 31 Aug 2023

a68769b4-6180-5825-a17e-676d8f6a7efa